

18.12.2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain ja rakentamislain muuttamisesta

## 1 Johdanto

Työ- ja elinkeinoministeriö on pyytänyt oikeusministeriöltä lausuntoa koskien luonnosta hallituksen esitykseksi laeiksi vaarallisten kemikaalien ja räjähteiden käsittelyn turvallisuudesta annetun lain (390/2005, jälj. kemikaaliturvallisuuslaki) ja rakentamislain (751/2023) muuttamisesta (jälj. myös HE-luonnos). Oikeusministeriö esittää lausuntonaan kunnioittavasti seuraavan.

**Postiosoite**  
**Postadress**

Oikeusministeriö  
PL 25  
FI-00023 Valtioneuvosto  
Finland

**Käyntiosoite**  
**Besöksadress**

Meritullinkatu 10  
00170 Helsinki  
Finland

**Puhelin**  
**Telefon**

0295 16001  
Internat.  
+358 295 16001

**Faksi**  
**Fax**

09 160 67730  
Internat.  
+358 9 160 67730

**S-posti, internet**  
**E-post, internet**

kirjaamo.om@gov.fi  
www.oikeusministerio.fi  
www.justitieministeriet.fi

## 2 HE-luonnokseen sisältyvän rangaistussäännösten muutosesityksen arviointi

### 2.1 Esityksen tausta ja sisältö

HE-luonnoksessa esitetään kemikaaliturvallisuuslain rangaistussäännöksenä toimivan 125 §:n muuttamista siten, että viitatus lainkohdan 1 momentin 1 kohtaan lisättäisiin viittaus uutena sääntelynä esitettyyn kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:ään, joka koskisi eräiden maanpuolustukselle tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamisluvan noudattamista. Esitetyn 20 a §:n nojalla voimassa olevaa kemikaaliturvallisuuslain 20 §:ää ei sovellettaisi,

jos tuotantolaitokselle on myönnetty [HE-luonnoksessa uutena sääntelynä esitetyn, lisäys tässä] rakentamislain (751/2023) 43 c §:n mukainen eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupa. Maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos tulee sijoittaa edellä mainitun sijoittamisluvan mukaisesti.<sup>1</sup>

Esitetyn kemikaaliturvallisuuslain 125 §:n muutoksen nojalla räjähdessäännösten rikkomista koskeva rangaistussäännös koskisi myös esitetyn kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:n vastaista menettelyä:

[j]oka tahallaan tai huolimattomuudesta tämän lain tai sen nojalla annetun säännöksen vastaisesti rikkoo

1) toiminnanharjoittajalle 7–20 a, 26 a tai 133 §:ssä säädettyjä yleisiä velvollisuuksia,

—————  
on tuomittava, jollei teosta muualla laissa säädetä ankarampaa rangaistusta, *räjähdessäännösten rikkomisesta* sakkoon.

### 2.2 Esityksen arviointi

Esitettyä kemikaaliturvallisuuslain 125 §:n muuttamista on arvioitava sekä suhteessa HE-luonnoksen muuhun sisältöön, voimassa olevan lainsäädännön rakenteeseen, että yleisiin kriminalisointiperiaatteisiin.

<sup>1</sup> Voimassa olevan kemikaaliturvallisuuslain 20 §:n nojalla vaarallisia kemikaaleja tai räjähteitä valmistavien, käsittelevien tai varastoivien tuotantolaitosten sijoituksessa tulee ottaa huomioon sijoituspaikan ja sen ympäristön nykyinen ja tuleva alueidenkäyttölain mukaisessa oikeusvaikutteisessa kaavassa osoitettu käyttötarkoitus samoin kuin aluetta mahdollisesti koskevat kaavamääräykset.

HE-luonnoksen yksityiskohtaisten perustelujen mukaan ehdotetun 125 §:n 1 momentin 1 kohtaan tehtävän, 20 a §:ää koskevan lisäyksen tarkoituksena olisi, että tuotantolaitoksen suunnittelu- ja rakentamisvaiheessa noudatettaisiin tuotantolaitoksen sijoittamisessa ehdotetun rakentamislain 43 c §:n mukaista eräiden maanpuolustuksellisesti tärkeiden tuotantolaitosten sijoittamislupaa.<sup>2</sup> Esitetty rangaistussääntely kohdistuisi siis niihin tilanteisiin, joissa ehdotetun rakentamislain 43 c §:n mukaista sijoittamislupaa ei noudatettaisi sijoittamalla säännöksessä tarkoitettu, maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos myönnetyn sijoittamisluvan vastaisesti.

Tältä osin voidaan kuitenkin pitää epäselvänä, onko ehdotetun rangaistussäännöksen tarkoitus koskea paitsi tilanteita, joissa sijoittamislupa on myönnetty, mutta tuotantolaitoksen suunnitteleminen ja rakentaminen on toteutettu myönnetyn luvan vastaisesti, myös sellaisia tilanteita, joissa sijoittamislupaa ei ole lainkaan myönnetty.

Kysymys nousee siksi, koska yhtäältä HE-luonnoksen mukaan tuotantolaitoksen määrittely maanpuolustukselle tärkeäksi tuotantolaitokseksi perustuisi puolustusministeriön arvioon eikä esimerkiksi myös tällaisen tuotantolaitoksen sijoittamisluvan myöntämiseen. Toisaalta esitetyn kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:n nojalla voimassa olevia kemikaaliturvallisuuslain 20 §:n kaavan huomioimista koskevia vaatimuksia ei sovellettaisi, mikäli esitetty rakentamislain 43 c §:n mukainen sijoittamislupa on myönnetty. Ilman sijoittamislupaa tapahtuva, maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittaminen ei kuitenkaan itsessään merkitse, että menettelyä olisi jo tästä syystä pidettävä kemikaaliturvallisuuslain 20 §:n vastaisena. Siksi esitetyn sääntelyn valossa sinänsä mahdollinen tilanne olisi, että maanpuolustukselle tärkeä tuotantolaitos sijoitettaisiin ilman esitetyn rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua sijoittamislupaa, mutta kuitenkin voimassa olevan kemikaaliturvallisuuslain 20 §:n asettamat edellytykset täyttäen.

Mikäli ehdotetun kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:n ja sen välityksellä myös 125 §:n ei ole tarkoitus koskea myös ilman sijoittamislupaa tapahtuvia, mutta muuten lainmukaisia tuotantolaitoksen sijoittamistilanteita, HE-luonnoksessa esitetyn rangaistussääntelyn kokonaisuus vaikuttaisi muuttuvan ongelmalliseksi rakentamislakiin nähden. Syynä tähän on, että HE-luonnoksessa ei esitetä muutoksia rakentamislain rangaistussäännökset sisältävään 152 §:ään, jonka soveltamisalaan kuitenkin voimassa olevassa lainsäädännössä lukeutuu viitatus pykälän 1 momentin 1 kohdan nojalla

[tahallaan tai törkeästä huolimattomuudesta lupaa edellyttävän rakentamiseen tai muuhun toimenpiteeseen ryhtyminen] ilman 42, 53 tai 55 §:ssä tarkoitettua lupaa

Mikäli ehdotetun kemikaaliturvallisuuslain 20 a §:n ei siis ole tarkoitus koskea myös yksinomaan ilman lupaa tapahtuvaa tuotantolaitoksen sijoittamista, vaikuttaisi ilman esitetyn rakentamislain 43 c

---

<sup>2</sup> Luonnos-HE, s. 19.

§:ssä tarkoitettua lupaa tapahtuva, mutta muilta osin lainmukainen tuotantolaitoksen sijoittaminen jäävän rangaistussääntelyn ulkopuolelle.

Jos toisaalta esitetyn kemikaaliturvallisuuslain 20 a ja 125 §:n nojalla on tarkoitettu ulottaa rangaistusuhka koskemaan maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamista myös ilman esitetyn rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua lupaa, tulisi tämän ilmetä selvästi lain sanamuodosta ja esitöistä. Lisäksi rikosoikeudellisen laillisuusperiaatteen blankorangaistussääntelylle asetamien vaatimusten ja perustuslakivaliokunnan vakiintuneen lausuntokäytännön mukaisesti tulisi myös sisällyttää asiaa koskeva viittaus rakentamislain 152 §:ään.<sup>3</sup>

Koska tällainen menettelytapa johtaisi kuitenkin rangaistussääntelyn hajaantumiseen, HE-luonnoksessa esitettyä sääntelyä on tältä osin syytä tarkistaa siten, että ilman esitetyn rakentamislain 43 c §:ssä tarkoitettua maanpuolustukselle tärkeän tuotantolaitoksen sijoittamislupaa tapahtuvan tuotantolaitoksen sijoittamisen rangaistavuudesta säädettäisiin rakentamislain yhteydessä. Tällöin esitetyt kemikaaliturvallisuuslain 20 a sekä 125 §:t koskisivat selkeästi vain myönnetyn luvan vastaista menettelyä ja niitä ilman lupaa tapahtuvia menettelyjä, joissa on kyse voimassa olevan kemikaaliturvallisuuslain 20 §:n noudattamatta jättämisestä. HE-luonnoksessa esitettyä sääntelyä ja sen perusteluja on siksi syytä täsmentää, jotta rangaistavaksi säädetyn menettelyn sisältö ja menettelyn rangaistavuus ilmenevät selkeästi sekä säädöstekstistä että sitä koskevista esitöistä, ja jotta esitetty sääntely muodostaa selkeän kokonaisuuden.

Lopuksi voidaan kiinnittää huomiota esitetyn kemikaaliturvallisuuslain 125 §:n sanamuodon osalta siihen, että siihen sisällytetty, voimassa olevassa laissa esiintyvä ilmaisu koskien ”yleisiä velvollisuuksia” voi soveltua heikommin kuvaamaan esitetyn 20 a §:n tarkoittamia, lähtökohtaisesti poikkeusluonteisiksi tarkoitettuja tilanteita.<sup>4</sup> Koska ilmaisulla ei kuitenkaan ole ratkaisevaa merkitystä rikosoikeudelliselta sääntelyltä edellytettävän täsmällisyyden ja tarkkarajaisuuden näkökulmasta, HE-luonnoksessa esitettyä sääntelyä ei tältä osin ole välttämätöntä tarkastaa.

---

<sup>3</sup> Ks. HE 44/2002 vp, s. 33 ja samassa viitatus.

<sup>4</sup> Ks. myös HE 279/2004 vp, s. 45.

Osastopäällikkö, ylijohtaja

Ville Hinkkanen

Yksikönpäällikkö

Jussi Matikkala

**VN/38403/2025-OM-1**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: